

Nr 24.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande, m. m., i vad propositionen hänvisats till konstitutionsutskottet, ävensom i ämnet väckta motioner, m. m.

Till konstitutionsutskottets handläggning hava båda kamrarna den 31 mars 1951 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 132, med förslag till lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande, m. m., i vad propositionen innebär framläggande för riksdagen av följande

F ö r s l a g till

lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande.

Härigenom förordnas, att 1 och 6 §§ stadgan den 21 februari 1941 om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande skola erhålla följande ändrade lydelse.

1 §.

Riksdagsman åtnjuter — — — riksdagsmannauppsdraget upphör.

Arvode utgår med 12 000 kronor för år, därest riksdagsmannen är bosatt å annan ort än där riksdagen hålles och bosättningsorten är så belägen att riksdagsmannen icke utan avsevärd olägenhet kan under den tid riksdagsarbetet pågår regelmässigt tillbringa nattvilan å denna ort. I övriga fall utgår arvodet med 9 000 kronor för år.

Vid tillämpning av bestämmelserna i föregående stycke iakttages att, om riksdagsmannen är mantalsskriven å annan ort än den där han är bosatt, bosättningsortens och icke mantalsskrivningsortens belägenhet är avgörande för om det högre eller lägre arvodet skall utgå.

Blir riksdagsman — — — arvode utgå.

Riksdagsman skall — — — icke återkrävas.

6 §.

Arvode utbetalas med 1 000 kronor för månad till riksdagsman, som enligt bestämmelserna i 1 § uppbär det högre arvodet, samt eljest med 750 kronor för månad.

Utbetalning av — — — i efterskott.

Vid beräkning — — — trettio dagar.

Denna lag skall äga tillämpning med avseende å tiden från och med den 1 januari 1951.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehåft dels de vid riksdagens början till utskottet hänvisade motionerna nr 5 i första kammaren av herr *Mannerskantz* och nr 8 i andra kammaren av herr *Dickson m. fl.*,

dels ock följande inom riksdagen i anledning av propositionen väckta, till utskottet helt eller i vissa delar hänvisade motioner:

inom första kammaren

nr 380 av herr *Andersson, Axel*, och

nr 457 av herr *Spetz*; ävensom

inom andra kammaren

nr 497 av herr *Dickson*,

nr 498 av herr *Nihlfors m. fl.*,

nr 516 av herr *Skoglund* i Umeå *m. fl.* och

nr 518 av herr *Swedberg m. fl.*

Vad motionärerna hemställt återgives i det följande i samband med antingen utskottets redogörelse för Kungl. Maj:ts förslag eller vid redogörelsen för utskottets ståndpunkt till de särskilda föreliggande frågorna.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna.

Riksdagsmannaarvodena.

År 1941 utbröts bestämmelserna om riksdagsmannaarvodena ur riksdagsordningen och intogos i den ännu gällande stadgan i ämnet av samma år. Med frångående av närmast dessförinnan gällande fasta arvoden bestämdes arvodena till 750 kronor för månad för riksdagsman, som var bosatt å riksdagsorten, och till 1 000 kronor för månad för annan riksdagsman. Vid lagtima riksdag skulle arvode utgå för minst fyra månader; däremot var arvodet ej maximerat till visst högsta belopp för år. Under visst år utgående arvode var sålunda beroende av riksdagstidens längd. Under giltighetstiden av dessa bestämmelser förekom regelmässigt både vår- och höstsession.

De sakkunniga, vilkas betänkande (SOU 1947:79) låg till grund för den

år 1949 genomförda omläggningen av riksdagens arbetsformer, föreslogo att till riksdagsman, som var kyrkobokförd i riksdagsorten, skulle utgå ett årsarvode om 9 000 kronor och till annan riksdagsman ett arvode om 12 000 kronor. Av det lägre arvodet skulle 7 200, d. v. s. 80 procent, och av det högre hälften vara beskattningsbart. I den till 1949 års riksdag avlätna propositionen, nr 133, med förslag till omläggning av riksdagsmannarvodena erinrade föredragande departementschefen emellertid om att det ekonomiska läget sedan någon tid påkallat stark återhållsamhet i fråga om löne- och arvodesregleringar för alla samhällsgrupper. Med hänsyn härtill hade departementschefen funnit sig icke för det dåvarande vara beredd att föreslå någon höjning av riksdagsmännens arvoden, trots att departementschefen ansåge en sådan i och för sig väl motiverad. I propositionen föreslogs, att till grund för fastställandet av årsarvodenas storlek för de olika kategorierna riksdagsmän lades de belopp, varmed arvodena de facto utgått under 1948 års riksdag, vilket år riksdagen varit samlad under tiden 10 januari—26 juli samt 18 oktober—23 december. På förslag av konstitutionsutskottet (utl. nr 23), som anslöt sig till såväl departementschefens uttalande mot en arvodehöjning för det dåvarande som den i propositionen föreslagna grunden för arvodenas fixerande, bestämdes dessa till 6 650 kronor för de riksdagsmän, som voro bosatta i riksdagorten, och till 8 866 kronor för övriga riksdagsmän. Utskottet betecknade uttryckligen detta bestämmande av arvodena såsom provisoriskt. I den i 33 § kommunalskattelagen stadgade regeln, att av det högre arvodet två tredjedelar är avdragsgillt vid inkomsttaxeringen gjordes ingen ändring.

I förevarande proposition föreslås att arvodena bestämmas till 9 000 respektive 12 000 kronor för år samt att av det högre arvodet två tredjedelar och av det lägre hälften skall såsom omkostnad för uppdragets fullgörande vara avdragsgillt vid inkomsttaxeringen. Även de nuvarande reglerna för riksdagsmannaarvodets differentiering — enligt vedertagen praxis innebärande att det högre arvodet utgår till alla riksdagsmän, som icke äro mantalsskrivna i Stockholms stad — föreslås i propositionen skola ändras på det sättet, att det högre arvodet skall utgå om riksdagsmannen är bosatt å annan ort än där riksdagen hålles och bosättningsorten är så belägen, att riksdagsmannen icke utan avsevärd olägenhet kan under den tid riksdagsarbetet pågår regelmässigt tillbringa nattvilan å denna ort; i övriga fall skall det lägre arvodet utgå. Vid tillämpningen av denna regel skall gälla, att om riksdagsmannen är mantalsskriven å annan ort än den där han är bosatt, bosättningsorten och icke mantalsskrivningsortens belägenhet skall vara avgörande för om det högre eller det lägre arvodet skall utgå. Enligt ett uttalande av departementschefen skall det i tveksamma fall ankomma på kanslideputerade och kamrarnas talmän att bestämma vilketdera arvodet som skall utgå. Slutligen föreslås i propositionen, att det högre arvodet skall utbetalas med 1 000 kronor för månad och det lägre med 750 kronor för månad.

I de likalydande motionerna I: 380 och II: 498, i vad de hänvisats till konstitutionsutskottet, föreslås, att arvodena bestämmas till 13 800 kronor respektive 10 380 kronor med differentiering mellan det högre och det lägre arvodet efter de i propositionen föreslagna grunderna. Till belysning av de föreslagna arvodena må här nämnas, att i de till bevillningsutskottet hänvisade delarna av motionerna föreslås, att hälften av det högre arvodet och 1 000 kronor av det lägre skall såsom traktamentsersättning vara avdragsgillt vid deklaration.

I motionen II: 516 hemställes om sådan ändring av propositionen, att de nuvarande bestämmelserna i fråga om bosättningsort komma att gälla även i fortsättningen.

Utskottet. Frågan om den lämpliga avvägningen av riksdagsmännens ersättning låter sig icke bedöma utan att hänsyn toges till spørsmålet huru stor del av densamma som skall utgöra ersättning för omkostnader. Utskottet har därför — på sätt i det följande närmare redogöres för — låtit sitt slutliga ståndpunktstagande i frågan föregås av samråd med bevillningsutskottet, vartill propositionen och motionerna I: 380 och II: 498 hänvisats i vad de avse ändring i kommunalskattelagen.

Den ersättning, som nu utgår till de i landsorten bosatta riksdagsmännen är så konstruerad, att häri är inräknad en till sin storlek fixerad ersättning för omkostnader för uppdragets fullgörande, vilken omkostnadsersättning är avdragsgill vid inkomsttaxeringen. Denna ersättning är i kommunalskattelagen — alltsedan dennas tillkomst år 1928 — bestämd till två tredjedelar av arvodet. I propositionen föreslås, att denna relation mellan omkostnadsersättningen och den skattepliktiga delen av arvodet lämnas orubbad. Den i motionerna I: 380 och II: 498 föreslagna utformningen av riksdagsarvodet vilar på samma principiella grund, men avvägningen mellan omkostnadsersättningen och den beskattningsbara arvodesdelen har där gjorts annorlunda. Inom utskottet har även övervägts möjligheten att så bestämma ersättningen för riksdagsmannauppdragets fullgörande, att denna skulle bestå av dels ett egentligt, för alla riksdagsmän lika stort arvode och dels en därifrån fristående, årlig men efter en uppskattning av riksdagsmännens antagliga omkostnader med hänsyn till hemortens belägenhet differentierad omkostnadsersättning; det egentliga arvodet skulle då givetvis för alla utgöra i sin helhet skattepliktig inkomst.

Vid valet mellan de olika tänkbara metoderna att sammansätta ersättningen av ett skattepliktigt arvodesbelopp och en fixerad, vid taxering avdragsgill omkostnadsersättning, har utskottet efter ingående överväganden funnit, att något principiellt företräde icke kan givas åt någon viss metod. För det stora flertalet riksdagsmän kan enligt beräkningar, som utskottet låtit göra, i huvudsak samma ekonomiska resultat nås, vilken väg som än väljes. Med hänsyn till dessa förhållanden finner utskottet det i nuvarande läge lämpligast att icke rubba det sedan flera årtionden i denna del oförändrade sättet för bestämmande av riksdagsarvodena.

I propositionen föreslås att även för de riksdagsmän, som med hänsyn till sin bosättningsort skola äga uppbära endast det lägre arvodet, en motsvarande normalisering nu sker av de med uppdraget förenade omkostnaderna. Av dessa riksdagsmäns arvoden föreslås hälften skola vara avdragsgill såsom omkostnadsersättning. Utskottet delar i princip departementschefens uppfattning i denna fråga men anser det innebära en riktigare avvägning att bestämma den avdragsgilla delen av arvodet till en tredjedel.

Under förutsättning att av det högre arvodet två tredjedelar och av det lägre en tredjedel skall vara avdragsgill vid inkomsttaxeringen, har utskottet intet att erinra mot de i propositionen föreslagna arvodesbeloppen 12 000 och 9 000 kronor. Utskottet har från bevillningsutskottet inhämtat, att detta funnit sig kunna i sak tillstyrka propositionen, i vad denna dit hänvisats, med den ändringen, att av det lägre arvodet endast en tredjedel skall vara avdragsgill.

Vad härefter beträffar sättet för differentieringen av arvodena finner utskottet i likhet med departementschefen det skäligt, att icke blott de i riksdagsorten bosatta riksdagsmännen utan även de riksdagsmän, som bo i dennas närhet, komma i åtnjutande av allenast det lägre arvodet. Utskottet kan däremot icke tillstyrka den i propositionen föreslagna metoden att avgränsa tillämplighetsområdet för det lägre arvodet. Denna metod förutsätter nämligen individuella avgöranden, som i många fall torde bliva ytterst vanskliga. Det bleve också nödvändigt att reglera av beslut i dylik fråga berörd riksdagsmans rätt att anföra besvär över beslutet. Enligt utskottets mening är det därför uteslutet att utforma differentieringen anorledes än med en mekaniskt verkande regel. För det ur praktisk synpunkt dominerande fallet, att riksdagen sammanträder i Stockholm, föreslår utskottet en regel av den innebörden, att det lägre arvodet skall utgå till riksdagsmän bosatta inom en schematiskt bestämd räjong räknad från Stockholms centrum. Under beaktande av kommunikationsnätets beskaffenhet i stockholmstrakten har utskottet stannat för att förslå, att området för det lägre arvodet bestämmes att omfatta dels hela Stockholms stad och dels det område utanför staden, som begränsas av en cirkel dragen på ett avstånd av femton kilometer från Gustav Adolfs torg i Stockholm. Utskottet har därvid icke förbisett, vare sig att kommunikationerna till enstaka platser inom detta område kunna vara förhållandevis mindre goda eller att förbindelserna till vissa platser utanför området äro så goda, att där bosatta riksdagsmän kunde anses bliva skäligen tillgodosedda med det lägre arvodet. Huru än gränsen för det lägre arvodets tillämplighetsområde drages, skulle dock alltid finnas utrymme för sådana påpekanden. Regeln belyses av en detta utlåtande bifogad kartsnitt. För de ytterst sällsynta fall, då riksdag jämlikt § 50 regeringsformen hålles å annan ort än Stockholm, låter sig en räjongregel icke uppställa. Det högre arvodet bör då utgå till de riksdagsmän, som icke äro bosatta å riksdagens tillfälliga sammanträdesort.

Enligt den i propositionen föreslagna författningstexten skall den faktiska bosättningsortens och icke mantalsskrivningsortens belägenhet vara

avgörande för om det högre eller det lägre arvodet skall utgå. Även i denna del synes emellertid propositionens förslag medföra risk för att svårlösta tolkningsfrågor skulle anmäla sig. Utskottet förordar därför, att mantalskrivningen även framgent skall i berörda hänseende vara avgörande. Med hänsyn till att även denna regel dock i vissa fall obestridligen är mindre tillfredsställande, har utskottet övervägt att föreslå en särregel av innebörd, att för ämbets- och tjänstemän, vilkas huvudsakliga sysselsättning vore förlagd till Stockholm, det lägre arvodet skulle utgå, oavsett var vederbörande vore mantalsskriven eller bosatt. Inför svårigheten att utforma en regel härom, som tillgodosåge krav på såväl rättvisa som entydighet, har utskottet dock funnit sig böra avstå härifrån. Då det synes vara mindre tillfredsställande, att innebörden av stadgans bestämmelser om riksdagsmännen bosättningsort endast skall — såsom för närvarande är fallet — kunna fastställas tolkningsvis, föreslår utskottet, att i författningsstexten intages ett stadgande om att riksdagsman skall i nu ifrågavarande hänseenden anses bosatt där han är mantalsskriven.

De nya regler om arvodesdifferentieringen, som utskottet sålunda förordar och som böra inflyta i arvodesstadgans 1 §, föranleda vissa redaktionella jämkningar i stadgans 3 och 5 §§.

I de likalydande motionerna I: 5 och II: 8 föreslås att riksdagen beslutar sådan ändrad ordning för handläggning av frågor rörande ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande, att för denna tillskapas en rådgivande remissinstans. Vad motionärerna anfört till stöd för detta förslag har emellertid icke övertygat utskottet om behövligheten eller lämpligheten av en dylik anordning. Utskottet har samma uppfattning i fråga om det i motionen II: 497 framförda förslaget, att den i förenämnda motioner förordade proceduren måtte bli tillämpad i samband med riksdagens ställningstagande till förevarande proposition.

Riksdagsmannapensionerna.

I propositionen föreslås ingen ändring i de för närvarande gällande bestämmelserna om pensioner åt riksdagsmän. Förslag om en allmän översyn genom konstitutionsutskottet av dessa bestämmelser har däremot framställts i de likalydande motionerna I: 457 och II: 518. Motionärerna ifrågasätta i första rummet en höjning av pensionsbeloppen och jämkning uppåt eller borttagande av bestämmelsen, att riksdagsmannaskap efter uppnådda 65 års ålder icke är pensionsgrundande.

Pensionsrätt för riksdagsmän infördes år 1947. Bestämmelserna härom, som återfinnas i arvodesstadgan, äro i huvudsak följande. Riksdagsman, som tillhört riksdagen minst åtta år före fyllda 65 år, äger rätt till pension; dock att den som avgått från riksdagsmannauppsdraget före den 1 januari 1945 ej må komma i åtnjutande av pension med mindre han varit ledamot

av riksdagen minst sexton år. Pension utgår, efter anmälan hos fullmäktige i riksgäldskontoret, från och med dagen näst efter den, då riksdagsmannen upphör att vara ledamot av riksdagen, såframt han vid denna tidpunkt uppnått 65 års ålder, och, där han dessförinnan avgår från riksdagsmannaupdraget, från och med dagen näst efter den, då han uppnår nämnda ålder; dock må den, som vid bestämmelsernas ikraftträdande den 1 juli 1947 var eller dessförinnan varit ledamot av riksdagen, för erhållande av pension, tillgodoräkna sig jämväl tid, varunder han före den 1 januari 1949 innehaft riksdagsmannaupdrag efter fyllda 65 år. Efter framställning hos fullmäktige i riksgäldskontoret må pensionen utgå från tidigare tidpunkt än fyllda 65 år, om särskilda omständigheter föranleda därtill. Pension utgör — med vissa undantag för befattningshavare i allmän tjänst — för den, som tillhört riksdagen åtta år före fyllda 65 år, ettusenettihundraåttioåtta kronor för år och för den, som tillhört riksdagen tjugu år eller längre tid före nämnda ålder, tretusensexhunderttrettiosex kronor för år. För varje år utöver åtta ökas pensionen med tvåhundrafyra kronor, intill dess nämnda högsta pensionsbelopp uppnåtts.

Den sedan år 1947 inträdda levnadskostnadsökningen motiverar enligt utskottets mening, att riksdagsmannapensionernas storlek omprövas. Även i andra hänseenden synas ändringar i pensionsbestämmelserna böra övervägas. Det har dock icke varit möjligt för utskottet att redan vid innevarande riksdagssession göra en allmän översyn av dessa bestämmelser. Utskottet avser därför att med användande av sin initiativrätt enligt § 38 mom. 1 riksdagsordningen snarast möjligt framlägga förslag till de ändringar i pensionsbestämmelserna, som utskottet vid en sådan översyn finner påkallade. Redan nu har utskottet dock ansett sig böra föreslå vissa jämkningar i nuvarande bestämmelser.

Enligt utskottets mening bör härvid främst ifrågakomma att borttaga regeln om att tid för innehaft riksdagsuppdrag efter fyllda 65 år icke är pensionsgrundande. Riksdagsmannaskap är nämligen ett rent medborgerligt förtroendeuppdrag. Full överensstämmelse bör råda mellan väljarnas frihet att utse riksdagsmän oavsett dessas ålder och grunderna för de valdas rätt till ersättning för uppdragets fullgörande. Utskottet föreslår därför att denna begränsning nu slopas.

Vidare föreslår utskottet, att de nuvarande reglerna om att för pensionsrätt kräves, för riksdagsman, som tillhört riksdagen efter den 1 januari 1945, ledamotskap under 8 år och för riksdagsman, som dessförinnan avgått, ledamotskap under 16 år uppmjukas på så sätt, att riksgäldsfullmäktige tillägges befogenhet att dispensera från desamma. Sådan dispens skall givetvis endast komma i fråga, då blott en mindre brist föreligger i den stadgade minimitiden — 8 respektive 16 år — för innehaft riksdagsmannaupdrag och särskilda ömmande omständigheter i övrigt äro för handen. Med denna uppmjukning av förutsättningarna för erhållande av pension vinnes alltså, att riksgäldsfullmäktige få medgiva pension i de gränfall, då pension nu endast kan beredas avgången riksdagsman genom sär-

skilt riksdagsbeslut. Här må erinras om den rätt att hos bankoutskottet anföra besvär över fullmäktiges beslut, varom stadgas i 19 § reglementet den 3 juli 1948 för riksgäldskontoret.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förrevarande proposition, i vad den hänvisats till konstitutionsutskottet, ej kunnat i oförändrat skick bifallas, i anledning av sagda proposition ävensom motionerna I: 457 och II: 518 ville för sin del antaga följande, såsom *utskottets förslag* betecknade

1) F ö r s l a g

till

L a g

angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannaupdragets fullgörande.

Härigenom förordnas, att 1, 2, 3, 5 och 6 §§ stadgan den 21 februari 1941 om ersättning för riksdagsmannaupdragets fullgörande¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

(Utskottets förslag:)

1 §.

Riksdagsman åtnjuter — — — riksdagsmannaupdraget upphör.

Arvode utgår med *ett belopp motsvarande 6 650* kronor för år, om riksdagsmannen är bosatt å ort där riksdag hålles, samt eljest med *belopp motsvarande 8 866* kronor för år.

1 §.

Riksdagsman åtnjuter — — — riksdagsmannaupdraget upphör.

Arvode utgår med *9 000* kronor för år, om riksdagsmannen är bosatt i *Stockholms stad eller inom ett område, som begränsas av en cirkel, dragen på femton kilometers avstånd från Gustav Adolfs torg i Stockholm*, samt eljest med *12 000* kronor för år. *Skulle riksdagen samträda å annan ort än Stockholm, utgår dock arvodet till riksdagsman, som är bosatt å sammanträdesorten, med 9 000 kronor för år och till annan riksdagsman med 12 000 kronor för år.*

¹ Senaste lydelse av 1, 3, 5 och 6 §§ se 1949: 232 samt av 2 § se 1947: 464.

(Nuvarande lydelse:)

(Utskottets förslag:)

Vid tillämpning av bestämmelserna i andra stycket skall riksdagsman anses vara bosatt där han är mantalsskriven.

Blir riksdagsman — — — arvode utgå.

Blir riksdagsman — — — arvode utgå.

Riksdagsman skall — — — icke återkrävas.

Riksdagsman skall — — — icke återkrävas.

2 §.

Riksdagsman, som tillhört riksdagen minst åtta år före fyllda 65 år, äger rätt till pension; dock må pension icke tillkomma den, som genom lagakraftätagande dom förklarats förlustig sitt riksdagsmannaupdrag eller upphört att vara svensk medborgare eller trätt i främmande makts tjänst.

Pension utgår, efter anmälan hos fullmäktige i riksgäldskontoret, från och med dagen näst efter den, då riksdagsmannen upphör att vara ledamot av riksdagen, såframt han vid denna tidpunkt uppnått 65 års ålder, och, där han dessförinnan avgår från riksdagsmannaupdraget, från och med dagen näst efter den, då han uppnår nämnda ålder. Efter framställning hos fullmäktige i riksgäldskontoret må pensionen dock utgå från tidigare tidpunkt, om särskilda omständigheter föranleda därtill. Pensionen utgår till och med den dag, då en månad förflutit efter pensionstagarens frånfälle. Pensionstagare, som ånyo väljes till riksdagsman, äger dock icke uppbära pension för tid, varunder han är ledamot av riksdagen. Ej heller må pensionstagare, som undergår direkt ådömt frihetsstraff eller är föremål för åtgärd, som förklarats skola

2 §.

Riksdagsman, som tillhört riksdagen minst åtta år, äger rätt till pension; dock må pension icke tillkomma den, som genom lagakraftätagande dom förklarats förlustig sitt riksdagsmannaupdrag eller upphört att vara svensk medborgare eller trätt i främmande makts tjänst.

Pension utgår, efter anmälan hos fullmäktige i riksgäldskontoret, från och med dagen näst efter den, då riksdagsmannen upphör att vara ledamot av riksdagen, såframt han vid denna tidpunkt uppnått 65 års ålder, och, där han dessförinnan avgår från riksdagsmannaupdraget, från och med dagen näst efter den, då han uppnår nämnda ålder. Pensionen utgår till och med den dag, då en månad förflutit efter pensionstagarens frånfälle. Pensionstagare, som ånyo väljes till riksdagsman, äger dock icke uppbära pension för tid, varunder han är ledamot av riksdagen. Ej heller må pensionstagare, som undergår direkt ådömt frihetsstraff eller är föremål för åtgärd, som förklarats skola trädä i stället för sådant straff, eller ock avtjänar ådömt tvångsarbete, för den tiden uppbära någon del av pensionen.

(Nuvarande lydelse:)

(Utskottets förslag:)

träda i stället för sådant straff, eller ock avtjänar ådömt tvångsarbete, för den tiden uppbära någon del av pensionen.

Pension utgör, med nedan angivna undantag, för den, som tillhört riksdagen åtta år *före fyllda 65 år*, ettusenett-hundraåttioåtta kronor för år och för den, som tillhört riksdagen tjugu år eller längre tid *före nämnda ålder*, tretusensexhundra-trettiosex kronor för år. För varje år utöver åtta ökas pensionen med tvåhundra-fyra kronor, intill dess nämnda högsta pensionsbelopp uppnåtts.

Uppbär den — — — femtusen kronor.

Den som — — — för året.

3 §.

Riksdagsmän äger — — — enskilda järnvägar.

Riksdagsman, som är bosatt å annan ort än där riksdagen hålles, äger jämväl vid begagnande av annat färdmedel än i första stycket sagts på det allmännas bekostnad resa till och från riksdagen samt under tid, då riksdagen håller session, mellan riksdagsorten och hemorten.

5 §.

Ledamot av utrikesnämnden, så ock suppleant, åtnjuter under tid, då riksdagen ej håller session, dels ersättning för kostnaden för resa till

Fullmäktige i riksgäldskontoret äga, om särskilda omständigheter föranleda därtill, medgiva, att riksdagsman må erhålla pension, oaktat han ej tillhört riksdagen minst åtta år eller ej uppnått 65 års ålder.

Pension utgör, med nedan angivna undantag, för den, som tillhört riksdagen åtta år *eller i tredje stycket avsedd kortare tid*, ettusenett-hundraåttioåtta kronor för år och för den, som tillhört riksdagen tjugu år eller längre tid, tretusensexhundra-trettiosex kronor för år. För varje år utöver åtta ökas pensionen med tvåhundra-fyra kronor, intill dess nämnda högsta pensionsbelopp uppnåtts.

Uppbär den — — — femtusen kronor.

Den som — — — för året.

3 §.

Riksdagsman äger — — — enskilda järnvägar.

Riksdagsman, som åtnjuter det i 1 § angivna högre arvodet, äger jämväl vid begagnande av annat färdmedel än i första stycket sagts på det allmännas bekostnad resa till och från riksdagen samt under tid, då riksdagen håller session, mellan riksdagsorten och hemorten.

5 §.

Ledamot av utrikesnämnden, så ock suppleant, åtnjuter under tid, då riksdagen ej håller session, dels ersättning för kostnaden för resa

(Nuvarande lydelse:)

(Utskottets förslag:)

och från sammanträde med nämnden, dels ock traktamentsersättning för varje sammanträdesdag med 25 kronor, om ledamoten eller suppleanten är bosatt å ort där nämnden sammanträder, samt eljest med 50 kronor.

till och från sammanträde med nämnden, dels ock traktamentsersättning för varje sammanträdesdag med 25 kronor, om ledamoten eller suppleanten under riksdagssession å ort, där nämnden sammanträder, skulle uppburit det i 1 § angivna lägre arvodet, samt eljest med 50 kronor.

6 §.

Arvode utbetalas under envar av månaderna januari—juni med 750 kronor till riksdagsman, som är bosatt å ort där riksdag hålles, samt eljest med 1 000 kronor. Återstoden av arvodet utbetalas med lika belopp under envar av månaderna oktober—december.

Utbetalning av — — — i efterskott.

Vid beräkning — — — trettio dagar.

6 §.

Arvode utbetalas med 1 000 kronor för månad till riksdagsman, som enligt bestämmelserna i 1 § uppbär det högre arvodet, samt eljest med 750 kronor för månad.

Utbetalning av — — — i efterskott.

Vid beräkning — — — trettio dagar.

Denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1951; dock att i 1 § bestämda arvoden skola utgå räknat från och med den 1 januari 1951.

Vid lagens tillämpning skall iakttagas följande.

Har riksdagsman under tiden den 1 januari—den 30 juni 1951 uppburit arvode med högre belopp än som jämlikt nya lydelsen av 1 § andra stycket skolat tillkomma honom för samma tid, må överskjutande belopp ej återkrävas eller avräknas mot honom för tiden den 1 juli—den 31 december 1951 jämlikt denna lag tillkommande arvode eller pension.

Vad i 2 § stadgas om pension åt riksdagsman, som tillhört riksdagen kortare tid än åtta år, skall avse även

(Nuvarande lydelse:)

(Utskottets förslag:)

den, som avgått från riksdagsmannauppgiftet före den 1 juli 1951.

Den, som avgått från riksdagsmannauppgiftet under tiden den 1 januari 1949—den 30 juni 1951, skall vid prövning av fråga om rätt till pension samt om pensions belopp tillgodoräknas jämväl tid, varunder han innehåft riksdagsmannauppgiftet efter fyllda 65 år.

B) att riksdagen i anledning av motionerna I: 457 och II: 518 ville för sin del antaga följande, såsom *utskottets förslag* betecknade

2) F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av övergångsbestämmelserna till lagen den 10 juli 1947 (nr 464) angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppgiftets fullgörande.

Härigenom förordnas, att sista stycket i övergångsbestämmelserna till lagen den 10 juli 1947 angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppgiftets fullgörande skall er-hålla följande ändrade lydelse.

(Nuvarande lydelse:)

(Utskottets förslag:)

Den som avgått från riksdagsmannauppgiftet före den 1 januari 1945 må ej komma i åtnjutande av pension jämlikt denna lag med mindre han varit ledamot av riksdagen sexton år eller längre tid.

Den som avgått från riksdagsmannauppgiftet före den 1 januari 1945 må ej komma i åtnjutande av pension jämlikt denna lag med mindre han varit ledamot av riksdagen sexton år eller längre tid, *såframt ej fullmäktige i riksgäldskontoret, i anseende till särskilda omständigheter, medgiva att pension likväl må utgå.*

Denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1951.

C) att motionerna

1) I: 380 och II: 498, i vad de hänvisats till utskottet,

2) II: 497 och

3) II: 516

måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan under A) hemställt; samt

D) att motionerna I: 5 och II: 8 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

* Stockholm den 5 maj 1951.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Jones Erik Andersson, Gottfrid Karlsson, Karl August Johanson, Björck*, Lindén, Gustav Emil Andersson, Bergh, Damström, Arrhén och Georg Pettersson; samt

från andra kammaren: herrar Hallén, Fast, Norén, Swedberg, Spångberg, Nolin, Jonsson i Haverö, Hansson i Skediga, Hammar och Löfroth*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Särskilt yttrande

av herrar *Björck, Swedberg, Hammar* och *Löfroth*, som anfört:

»I anledning av vad utskottet uttalar rörande den lämpliga utformningen av ersättningen för riksdagsmannauppslagets fullgörande få vi anföra följande.

Som utskottet påpekar kan för det stora flertalet riksdagsmän i huvudsak samma ekonomiska resultat nås, vilken av de av utskottet redovisade metoderna för ersättningens bestämmande som än väljes. Enligt vår mening är likväl metoden med dels en särskild årlig omkostnadsersättning och dels ett arvode, som utgör den egentliga ersättningen för riksdagsledamöternas arbete, den principiellt riktiga och därför att föredraga. Storleken av omkostnadsersättningen skulle därvid givetvis bestämmas med hänsyn till en

uppskattning av de omkostnader av olika slag, som deltagande i riksdagsarbete normalt medför. Det skulle då för envar bli uppenbart att någon skattefri inkomst icke förekommer, då hela det arvode, som utgör verklig inkomst, beskattas. Vi ha av dessa skäl under utskottsbehandlingen framhållit att denna metod nu bort komma till användning.»

Bilaga.
(Åberopad s. 5.)

